

הארת השבת

אמרות, הארות וסיפורים על פרשת השבוע

פרשת אמור תשפ"א

גליון 57

א לעצמך שבת

מאת הרב יהודה צבי שפירא רב המוסדות

וספרתם לכם - לעצמכם

פניני הפרשה

"אמור אל הכהנים" (כ"א א)

רש"י בפירושו: להזהיר גדולים על קטנים. 'אמור', לשון: דיבור רך, כדברי רש"י על הפסוק: "כה תאמר לבית יעקב", באם רוצים להזהיר גדולים על קטנים, להכניס זוהר אור תורה ויראת שמים בבנים ובתלמידים, הדרך העיקרית היא: באמירה רכה, בדברים רכים וטובים המתיישבים על הלב.

"לנפש לא יטמא בעמיו" (כ"א א)

'בעמיו', פירושו המפרשים (דעת זקנים ועוד), שאפילו לקרוביו לא יטמא. ע"פ דבריהם (שבת ד.'): 'אין אומרים לאדם הטא בשביל שיונה חבריך' שבאם מקרבים את הרחוקים יש מאוד להזהר שלא יפול הוא. וכמובא בליקוטי מוהר"ן (תורה נ"ט): 'מי שמשתדל לקרב בני אדם לעבודת השי"ת צריך לשמור את עצמו שלא יתאחזו בו הקליפות והרע של אלו בני אדם שרוצה לקרבה'. וזה: 'לנפש לא יטמא בעמיו' - שאף כשרוצים לעשות 'נפשות להשי"ת' ולקרב את בני ישראל שהם קרוביו - יש לו להזהר: לבל יטמא הוא.

"איש איש מזרע אהרן" (כ"ב ד')

לכאורה קשה כפל לשון: 'איש איש' ? ואפ"ל, ע"פ הא דאיתא (סנהדרין כו: ועוד): 'אהרן היה אוהב שלום ורודף שלום'. לכך נאמר בו: 'ב' פעמים איש - שחיבר בין ב' אנשים.

"ומן המקדש לא יצא ולא יחלל את מקדש ה' כי נזר שמן משחת ה' עליו" (כ"א י"ב)

'ומן המקדש' מרמז על 'בתי מדרשות', כדברי חז"ל (מגילה כ"ט): על הפסוק: 'וזה לכם למקדש מועט - אלו בתי כנסיות שבבל'. 'לא יצא': על פי מאמרם (קידושין ל:): 'אם פגע כך מנוול זה משכחו לבית המדרש'.

"ולא יחלל את שם קדשי" שילמד תורה בטהרה - כמובא בחז"ל (יומא לב: ועוד) עה"פ: 'יראת ה' טהורה עומדת לעד: אמר רבי חנינא זה הלומד תורה בטהרה'.

"כי נזר שמן משחת קודש"', כי גזוז שם חכמת ה' - "שמן משחת קודש" הרומז לחכמה. וכמובא בליקוטי מוהר"ן (תורה ד): 'שמן משחת קודש זה בחינת שכל'.

"עליו" - עולה במספר: 'בזמן הזה'. רמז: שלאחר חורבן הבית עיקר קנין תורה הוא בבתי כנסיות ובבתי מדרשות.

"וכהן כי יקנה נפש קנין כספו הוא" (כ"ב י"א)

נפש רומז על דיבור - תפילה: 'ונפשי יצאה בדבריו', ליקוטי מוהר"ן (תורה ל"א ועוד): בכוח התפילה נהיה זה הדבר שהתפלל עליו - 'קנין כספו הוא' - זה נעשה שלו בקנין נצח. וכמובא על הנכתב בשמואל הנביא שאמו חנה התפללה ואמרה: 'אל הנער הזה התפללתי' שבכוח התפילה הוא שלה.

בפרשייתנו, מוזכרת מצוות: 'ספירת העומר'. וכך נכתב בפסוק הראשון של מצווה חשובה וחביבה זו: 'וספרתם לכם'. וכבר עמדו מפרשי התורה על לשון: 'לכם'.

בדברי הרמב"ן אנו מוצאים הסבר על ה'לכם' בכתבו: 'וטעם וספרתם לכם. כמו: 'ולקחתם לכם' (בד' מינים), שתהא ספירה ולקחה לכל אחד ואחד, שימנה בפיו ויזכיר חשבונו כאשר קבלו רבותינו'. ה'אור החיים' הקדוש, מאיר בדבריו בחשיבות הספירה לכל אחד, כמו ביציאה מהטומאה שסופרים ימים נקיים, וגם בכאן בכדי שניטהר מטומאות מצרים, ובלשוננו: 'ספירת ספירה זו היא לסיבתכם לטהרתכם...!'

רבי נתן, מחוק אותנו ב'וספרתם לכם' בהדגישו את ה'לכם' - כל אחד ספירתו הוא, לעצמו הוא. וכך תורף דבריו, (ליק"ה פסח ט כ"ב): 'ענין ספירת העומר - הוא לספור לעצמו - כל אחד כפי מה שהוא, ולא ליפול בדעתו מחבריו - בני גילוי הטובים ממנו בהרבה. אף שרואה שהוא עדיין רחוק, וחבריו כבר זכו למה שזכו. כי אסור להרהר אחרי המקום ב"ה, ומי יודע מאיזה מקום הוא, ובאיזה מקומות נמשך על ידי מעשיו כי אין אדם דומה לחברו כלל. וזה אמור בפרטיות לכל אחד שרוצה לצאת מטומאתו וזוהמתו שזה ענין: ספירת העומר, כמו שאנו מתפללים בסיום הספירה: 'כדי שיטהרו עמך ישראל', שצריכים לספור הימים לעצמו, ואל יפיל אותו חבירו כלל ח"ו'.

וממשיך בדבריו המחזקים והמרוויים - באור דברי רבינו (ליקו"מ תחילת ח"ב): על הפסוק: 'אחד היה אברהם', שעיקר התקרבות אברהם אבינו להשי"ת היה, על ידי שחשב תמיד שהוא אחד בעולם, ולא הסתכל על שום מונע ומעכב ומבלבל. כי לא פעם ישנו לאדם חלישות הדעת אפילו מחבריו ואוהביו באמת, ולשם כך יש ללכת בדרך זו של אברהם אבינו - לחשוב כאלו הוא יחיד בעולם, שזה נרמז ב'וספרתם לכם' - לעצמכם.

כן מקשר דיבורים אלו - לסיפור של: 'הכם ותם' (בסיפורי מעשיות), אשר בו סופר על ה'תם' שהיה 'רצען', ולא מוצא חן בעיניו מלאכתו. המנעל שעשה היו לו שלושה קצוות, וכדומה. אך יחד עם זאת, היה מתפאר בו באמרו: 'כמה נאה ויפה מנעל זה'. וכשאשתו שאלה, אם כן: למה בעלי מלאכה אחרים לוקחים ג' זיהובים בעד זוג מנעלים, ואתה לוקח רק זהוב וחצי, המשיב לה: מה לי בזה; 'זה מעשה שלו זה מעשה שלי - ועוד, למה לנו לדבר מאחרים', הלא כדאי לחשוב כמה אני מרוויח ממנעל זה מיד ליד. וכמסים מוהר"ג: והבן הלימודים ממועשה זו: כמה שצריכים להיות שמח בחלקו תמיד, ולא יסתכל על העולם - שיש להם פרנסה כנגדו בכפלי כפלים, וגם, אכילה ושתייה ומלבושים נאים, ואף על פי כן מלאים דאגות כריבוי חסרונות. וגם, בעבודת ה' בתורה ובתפלה הם גדולים ממנו אלפים פעמים, אף על פי כן - אל יפול בדעתו מזה כלל, רק יהיה שמח בחלקו תמיד, ויהיה בשמחה תמיד בכל נקודה טובה שמרוויח בתפלתו ועבודתו.

כן מיתוסף לנו חיזוק בנקודה מרכזית זו - מהמובא בליקוטי מוהר"ן (תורה ט): על 'שנים עשר עשרים' שיש בתפילה כנגד: 'שנים עשר שבטים', ו'שנים עשר מזלות'. וכל שבט ושבת יש לו נוסחה מיוחדת ושער מיוחד להיכנס דרך שם בתפלתו. (והוא ע"פ תיקוני זוהר י"ח). ובליקוטי מוהר"ן (ע"ג ב'): על מ"ט שערי תשובה, שהם כנגד: מ"ט אותיות, שיש בשמות 'שנים עשר שבטים' יה'. שהמורם מכך; שכל אחד מישראל יש לו שערו ודרכו הוא - שכבר בשרשו זה שערו השייך לו, ואם כן למה לו ליפול ולהתבלבל מחבריו שכלל שערי - הם אחרים מהם.

בקשר לכך, מעניין לציין מדברי החסיד רבי לוי יצחק בנדר, כפי המובא בספר (שיחות מהרהר ל"ו) וכך הוא כותב: אחד שהיה נוהג לקום בחצות הלילה, שאל אותו, מה עדיף יותר, אם לחזור לישון אחר חצות עד לפני התפילה, או להישאר ער עד הבוקר. ענה לו: על גזון דא יש מרבינו שיהיה כללית שאמר: 'מה שרק עושים הוא טוב העיקר שלא עושים רע'. והוסף ואמר: שמובא, שהחזה מלובליו זצ"ל לעת זקנותו, היה מניח עצמו קצת לישון לפני התפילה כדי לבוא בכוחות מחודשים לתפילה. אמנם בזה"ק כתוב: שהוא דבר גדול להיות ער מחצות הלילה, עד אחר התפילה. לכן אם אחד יכול לקיים זאת - להיות ער, זה בוודאי טוב, אבל אם אחד רוצה להיות יתר ערני לתפילה, לכן מניח עצמו לישון קצת - גם זה טוב.

ורבי לוי יצחק הדגיש ואמר: שאין אחד דומה לחבירו בין בכוחות ובין בזמן. ואין אחד יכול להגיד לחברו איך לנהוג. והוסיף: אף פעם לא ראינו שאחד יגיד לחברו עשה כך ועשה כך, או למה עשית כך ולא כך, כי אין לו להתערב בעניני חבירו כלל. כי זה כמו 'היזק ראייה', שצריך להזהר בזה, ואיך שנוהג, נוהג. וכבר אמרו חז"ל: 'אל תדין את חבריך עד שתגיע למקומו'. ובכלל סיים רבי לוי יצחק: לא היו רוצים כלל לדעת מה נעשה אצל הזולת...

וכבר מובא בליקוטי מוהר"ן (תורה ל"ד): שכל אחד מישראל יש לו בחינת נקודת צדיק מה שאין בחבירו, וכמעשה דאבא אומנא-ואבוי, שאמרו לאבוי: שאיך לא יכול לעשות כמעשה אבא אומנא - שהיה מקיז דם ולא גבה כסף מעניים, ושמר על הצניעות באופן מרובה.

ובהקדמת ספר 'בעלי ברית אברהם' למקובל רבי אברהם אזולאי תלמיד הרמ"ק זלה"ה, הו"ל: 'ודע שכל נשמה ונשמה יש לה חלק בתורה מה שאין לחברתה, והעניין, כי התורה ונשמתה של ישראל ענין אחד ובחינה שווה... ובתורה סוד ישראל שהם ששים ריבוא נשמות, אשר כפי כל אחד מהפירושים משם נתהווה שורש נשמה אחת מישראל, ולעתיד לבוא כל אחד ואחד יקרא וידע כל התורה כפי הפירוש המגיע לשרשו'.

כשאנו קוראים בתורה: 'וספרתם לכם' נכון ל'לכם' של עצמנו, של כל אחד ואחד בעבודתו הוא, במכלול מעבריו ותיקוניו כפי מה שקשור לעבודת השם שלו, ל'לכם' הפרטי של כל אחד ואחד.

סיפורים מאירים

סיפורי פרשה במשנת רביה"ק מוהר"ן מברסלב ותלמידיו זי"ע

המשך פניני הפרשה

"אלמנה וגרושה... את אלה לא יקח כי אם בתולה מעמיו יקח אשה" (כ"א, ה')

כשהבנת הרומז על הצדיק, שזה גם כל אחד מישראל - ועמך כולם צדיקים, רוצה להתחבר לתורה שהיא בחינת 'אשה' וכמובא על זמור 'אשת חיל' ועוד, אל יסתכל - על לימוד תורתו כאילו היא: 'אלמנה וגרושה' אצלו - מהות ישנה. אלא תהיה אצלו כחדשה, בהתחדשות חדשה, בחינת בתולה. וכדברי חז"ל עה"פ 'היום אם בקולו תשמעו' שבכל יום יהיו בעיניו כחדשים כאילו היום קיבלה מהר סיני. ועיין בליקוטי מוהר"ן (רע"ב), שזה כלל גדול בעבודת ה' שלא ישים לנגד עיניו, כי אם אותו היום ואתו השעה שעומד בו.

"אשר יהיה בו מום לא יקרב להקריב" (כ"א י"ז)

'מום' בגמטריא: שמונים ושש כמספר אלוקים רמז על 'דינים': כשרוצים להקריב - ללמד תורה ולקרב בני אדם לעבודת השם יתברך, אי אפשר לעשות זאת בדרך של הקפדה ודינים וכדברי התנא: 'ולא הקפדן מלמד'.

"אלה מועדי ה' אשר תקראו אותם במועדים" (כ"ג, ד)

ב' פעמים מועד. מועדי ה', ולאחר מכן: 'אשר תקראו אותם במועדים'. ע"פ מה דנפסק (שו"ע או"ח תקכ"ט א): על המועדים דבעינן - חציו לה' וחציו לכם. וזהו: 'מועדי ה'' - חציו לה'. ו'במועדים' - חציו לכם.

"מקרא קודש... שבת היום לה'" (כ"ג, ג)

'שבת היום לה''. שבת היא התגלות הבריאה. ועיקר בריאת ומעלת האדם הוא בכוח הדיבור כמובא. וזה: 'מקרא קודש' הרומז על: הדיבור - 'שבת היום לה' - נכללים בבחינת: שבת.

"בין הערביים פסח לה'" (כ"ג, ג)

לפעמים דייקא מתוך הירידה אפשר לזכות לעלייה כמובא: 'ירידה לצורך עליה' וזהו: 'בין הערביים' - ערב - סופו של יום, הרומז על עת ירידה והסתרה (עיין בליק"ה תפילת המנחה) דייקא אז: 'פסח לה', אפשר לדלג להקב"ה.

וכפי המובא בשם הבעש"ט: כשאדם בא בסופו של יום ורואה שלא ניצל היטב יום זה לעבודת ה', ונכנס לבית המדרש ולבו מיצר על כך נעשים מנך שעשועים גדולים להשי"ת. וזהו: 'בין הערביים פסח הוא לה''. שב'בין הערביים' דייקא אז נעשים שעשועים גדולים להשי"ת.

"תספרו חמשים יום" (כ"ג, ז)

'תספרו' ולא 'תמנו'. ספירה מלשון ספיר ונהיר שימי הספירה מאירים לאדם בכל יום מחדש את המידה של אותו היום כמובא בספרי אמת בענין ספירת העומר. ובליקוטי מוהר"ן (קפ"ב): שכל מה שהעולם מדברים בימי הספירה, רומזים על הספירה של אותו היום, ומי שמבין יכול לשמוע זאת.

"ושמרתם את מצוותי ועשיתם אתם" (לא, כב)

לפני קיום המצוה, הוא עדיין בגדר: 'שמרתם את מצוותי', שהמצוות עדיין הם בידיו ות' כביכול. אך לאחר מכן נהיה 'אתם' ב'סגול' שנקראים בשמם של עם ישראל שעשוהו. ע"ד המובא עה"פ: 'כי בתורת ה' חפצו ובתורתו יהגה ויזמם ויליה'. שבתחילה זה: תורת ה' אך לאחר שעשוהו זה נהיה: תורתו - 'ובתורתו יהגה'. וכמובא בליקוטי מוהר"ן (תורה כ"ה) על 'שכל הנקנה' שנהיה שלו.

"המוציא אתכם מארץ מצרים להיות לכם לאלוקים אני ה'" (ל"ג, כ"ב)

בתחילת 'ציאת מצרים' הרומז על כלל הגלויות והמצרים שהפצים לצאת מהם, זה: 'אלוקים', הרומז על דינים - 'כל התחלות קשות' (מכילתא פ"ב). אך לאחר מכן: 'אני ה'" - מידת הרחמים. וכמאמרם (שה"ש פ"ה): 'פתחו לי פתח כחודו של מהט ואפתח לכם פתח כפתחו של אולם' ובליקוטי מוהר"ן (תורה ס'): שתחילת היום צר וקשה, ולאחר מכן מתרחב והולך.

"אמור אל אהרן הכהנים בני אהרן ואמרת אליהם" (כ" א)

"אמור ואמרת, להזהיר גדולים על הקטנים" (רש"י)

דרך החינוך של שמש הקלוזי!

היה זה אחד מאנשי שלומנו באומן, בשם רבי ישראל וינברג, שסיפר לרבי לוי יצחק בנדר - מויכרונות ימי ילדותו.

וכך סיפר; היה זה כשהייתי ילד קטן - הייתי ילד שובב, ונהגתי לעשות מעשי קונדס כדרכם של ילדים.

היה זה פעם אחת, כשהורתי ביום ששי מ'החידר', נכנסתי ל'קלוזי' באומן, והתחלתי להפוך את הספסלים בזה אחר זה.

לפתע נכנס שמש הקלוזי' - הלא הוא רבי נחמן מטולשין, ותפס אותי - על חם במעשה השובבות. אך במקום גערה וצעקה - ניגש אלו באבהות - הניח על שכמו ידו האוהבת, ושאלני בנועם: 'אולי תרצה עזרה בעבודתך הקשה'!?

והילד, ישראל הקטן - הושפע מקיסמו של רבי נחמן, התבייש במעשיו, וכמובן שהפסיק במעשיו.

תוכחת אהבה זו השפיע עליי רבות גם בהמשך, וכפי שהעיד רבות השנים, באמרו: 'אילו היה צועק עלי, לא היה פועל כלום'!

הריני מוחל וסולח!

בהארה מיוחדת היה החסיד רבי שמואל שפירא זצ"ל מנחך את בניו, וזאת לבד מהדוגמא האישית במכלול הנהגותיו בעבודת הבורא במסירות מרובה.

היה זה פעם, שהבחין בשנים מנכדיו שהתקוטטו זה עם זה, שם את עצמו כאינו מבחין במתרחש, והמשיך בלימודו, והמריבה שקטה כדרכן של מריבות ילדים.

כעבור פרק זמן, נכנס אחד מהניצים באקראי לחדרו של הסבא, קרא לו רבי שמואל, וביקש ממנו לפתוח 'קריאת שמע של המיטה', והצביע על תפילת: 'הריני מוחל וסולח', וביקש לקרוא זאת מילה במילה, ובקול רם, בכדי שגם הנער בעצמו ישמע ויפנים מה שהוא אומר כעת בקריאתו: 'הריני מוחל וסולח לכל מי שהכעיס והקניט אותי'.

שום מילת מוסר, וגם לא גערה - אבל המסר היה ברור, להנחיל לנפשו הרכה של הילד נכס צאן ברזל לכל ימיו, למחול ולסלוח.

"אני ה' אלוקיכם" (כ"ג כ"ב)

"נאמן לשלם שכר" (רש"י)

הכסף שנשמר!

החליט פעם הצאר הרוסי להדיח את האצילים בעלי המחוזות ולמסור נחלותיהם רק לנאמניו. בין מנהלי האחויות של הפריצים היה חסיד בשם: ר' דובטשא - ששימש את אדונו בנאמנות - וגם הפקיד את כל הוננו ב'כספת' אדונו הפריץ.

חשש ר' דובטשא, שהפריץ יברח מאימת המלכות ויקח עמו את כל כספו ורכושו - שהפקיד בידיו במשך כל השנים.

בצר לו, פנה אל רבי נתן עם סכום הגון לפדיון, בכדי שמוהרנ"ת יתפלל עליו. אך רבי נתן סירב לקבל את הפדיון ואמר לו: 'השם יתברך שיגיר אליך צרה, בכדי שתתקרב אליו מעט ותשוב אליו עוד יותר בתשובה ובמעשים טובים - ואתה רוצה לשכור אותי כדי שאפסוד אותך מזה!'

והוסיף: אם השם יתברך שלח זאת אליך, מצפה הוא ממך לדבר מה! אולי צריך הינך יותר לפשפש במעשיך, ולתקן דרכיך. ואם תעשה כן - גם אני אסייע בעדך ואבקש מהשם עבורך לישועה והרווחה.

שב ר' דובטשא לביתו, ערך חשבון הנפש, קיבל על עצמו להוסיף בעבודת השם, והתפלל מעומק הלב לישועתו.

ואכן הישועה באה - כשהפריץ פנה למעונו, ואמר לו: 'מכיון שעבדתני באמונה, ואני בורח עכשיו, באתי להחזיר לך את כל ממונך שהפקדת אצלי'!

בחינות ובהתלהבות

ל'דים יקרים! כף מספר; רבי נחמן מטלשין תלמידו הגדול של רבי נתן, התארח פעם אצל אהד לסעודת שבת. בעל הבית נתן לו לאכל 'מרק חם', ואמר לו: 'אכלו, המרק חם'. וחרז על כף פמה וכמה פעמים.

לאחר מכן, אמר על כף רבי נחמן: שאפילו שזה היה מרק פחוש, אך מפנין שזה היה חם, זה היה טוב. והמשיל זאת לעבודת השם - שאם עובדים את השם בהמיומת ובהתלהבות, יש בכף טעם מיוחד.

ועל חשיבות עשית המצוות בהתלהבות נוכל ללמד מהכתוב בזהר הקדוש. שעקר חשיבות המצוה כשזה: 'בדחילו ורחימו' - גיראת השם - בהתעוררות ובהתלהבות.

וזאת הכניס הבעל שם טוב - לעשות את המצוות בחיות ובהתלהבות מרבה, לא להיות ישונויים, אלא עם כל הברען. כל עצמותי תאמרנה. וכן ידוע מה שרבי נתן אמר כשהתקרב לרבנו, שהתבדל בין קדם ההתקרבנות ולאחריו - הוא כמו החלוק בין פשטידא חמה לקרה.

וכניס חמיומת והתלהבות במצוות שאנו עושים, בלמוד בתפלה, וכך השפעתם יהיו הרבה יותר חזק, גם עלינו, וגם למעלה בשמים.

זיית רצפה

גם אם נדמה שהזמן הולך ואוול, אפשר להפוך את שעון החול ולהתחיל מחדש.

"יש ענין שנתהפך הכל לטובה"!

(ליקוטי מוהר"ן)